

Notka SZ:

Pierwsza tak obszerna biografia krakowskiego Zabłocia

Album jest wizualną podróżą od początków Zabłocia przez jego bogatą historię po lokalny twórczy ferment na początku XXI wieku. Ukazuje historię przemian, rewitalizacji i gentryfikacji tego wyjątkowego miejsca. To część projektu Stacja Zabłocie i osobista dwudziestoletnia inicjatywa dokumentowania miejsca i społeczności, mająca na celu zachowanie lokalnego dziedzictwa i pamięci.

Autentyczne historie, prawdziwi ludzie, rzeczywiste miejsca

Jedyne postindustrialne miejsce w Krakowie, tętniące życiem dzień i noc, pełne anegdot i wspomnień osób związanych z Zabłociem. To żywy dowód tego, że ludzie tworzą miejsca. Projekt powstał przez codzienne doświadczanie Zabłocia, przez obserwację i myśl, że to tylko chwilowy przystanek. Autorka prowadziła własne studio fotograficzne na krakowskim Zabłociu, a przy okazji fotografowała lokalne pracownie artystyczne, warsztaty rzemieślnicze i pozostałości po przemysłowym krajobrazie.

Kolekcyjnerska opowieść o Zabłociu

To 400 stron z fotografiami, historią i wspomnieniami ponad 130 osób, które w latach 2009–2019 tworzyły wyjątkowy klimat Zabłocia i działały w dawnych budynkach Telpodu, Miraculum i Składu Solnego.

Zabłocie stało się soczewką skupiającą procesy społeczne i urbanistyczne zachodzące nie tylko w Krakowie. To uniwersalna opowieść o tożsamości miast i o tym, co ocalamy od zapomnienia, a co bezpowrotnie burzymy. A fotografia niezmiennie jest narzędziem zapisu tych zmian.

Dwudziestoletnia autorska selekcja fotograficzna

Album zawiera ponad 800 zdjęć, dokumentów, mapek, w tym fotografie Agnieszki Wojtuń z lat 2007–2026 oraz archiwalia. Album jest dwujęzyczny (polsko-angielski) i dostępny w dwóch oprawach: kolekcjonerskiej w pudełku oraz w oprawie klasycznej. Towarzyszą mu pocztówki w pudełku.

Wątki:

1. Lifestyle

Czy wiesz, co kryje się pod tynkiem nowoczesnych loftów na Zabłociu? Kto sto lat temu wchodził przez tę samą bramę fabryczną, obok której dziś pijesz rzemieślniczą kawę?

Poprzemysłowe Zabłocie stało się w Krakowie miejscem dostępnym zarówno dla szeroko pojętej sztuki, jak i dla działalności rzemieślniczej, galerii, klubów, kawiarni, instytucji i ośrodków kulturalnych, badawczych, marek odzieżowych, drukarni i przemysłu – wszystkie istniały obok siebie, jednocześnie czerpiąc ze swoich zasobów. Dawne budynki pofabryczne zyskały nowe życie i autentyczny klimat, wytworzyła się lokalna mikrospołeczność, która inspirowała otoczenie i kolejne przemiany Zabłocia. W odpowiedzi na coraz gęstsze „zaludnienie” powstawały nowe miejsca wspólne, często torujące drogę obecnym działalnościom. Pionierskie ekobistro Papuamu jest takim przykładem – wtedy daleko od centrum, z misją „dobrego karmienia ludzi” i niebieską elewacją. Powstawały wspólne miejsca do pracy i tworzenia, start-upy z branży IT, był to czas wielu spotkań, rozmaitych oddolnych wydarzeń kulturalnych, warsztatowych eksperymentów kulinarnych. Wielkie industrialne przestrzenie

pobudzały kreatywność i pozwalały odetchnąć od tłoku w turystycznym centrum miasta, a jednocześnie były od niego o krok.

2. Historia

Jak Twierdza Kraków ukształtowała przemysłowe serce Podgórza? Jak bocznice kolejowe nadały surowy ton prawemu brzegowi Wisły? Jak wojna zmieniła oblicze Zabłocia? Gdzie „za torami” było Zabłocie z czasów Miraculum i Telpodu?

Z pozoru nieciekawe Zabłocie, którego nazwa znaczy „teren położony za błotem”, okazuje się miejscem o niezwyklej historii. Od początku swojego istnienia było zapleczem gospodarczo-przemysłowym sąsiedniego miasta – najpierw Kazimierza, potem Podgórza (składy solne, targowice, rzeźnia, cegielnie). Zabłocie to kluczowe trakty kolejowe, w tym ładownia Kraków-Wisła, a także zaplecze Twierdzy Kraków oraz najstarszy obszar przemysłowy w przedwojennym Krakowie (fabryka braci Leser, Polcynk, fabryka Korngoldów, fabryka Góreckiego i Kucharskiego, fabryka Krakus, fabryka Śmiechowskiego, Młyn „Ziarno”, Krakowska Huta Szkła, Magna), w latach wojny (fabryka Schindlera, fabryka Chmielewskiego) i czasach powojennych (Unitra-Telpod, Miraculum, Wawel, Społem, Chemobudowa, Centrum Szkła i Ceramiki, Chłodnie Składowe, Meblastyl, Poldam, Zootechnika). W latach 70. XX w., kiedy przemysł oferował najwięcej miejsc pracy, znajdowała w nim zatrudnienie ponad połowa pracujących Krakowian, a co trzeci z nich pracował w Nowej Hucie lub na Zabłociu.

Kolejne zmiany ustrojowe i gospodarcze doprowadziły do budowy Mostu Kotlarskiego (2001) i obwodnicy razem z trasą Krakowskiego Szybkiego Tramwaju, utworzenia Krakowskiej Szkoły Wyższej im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego (2000), a także nowych instytucji kulturalnych w miejscu dawnych fabryk na ul. Lipowej – MOCAK-u oraz dwóch oddziałów Muzeum Krakowa – Fabryka Schindlera i Muzeum Podgórze, co na zawsze zmieniło charakter tego miejsca i otworzyło go na świat.

3. Biografia

Czy znasz kogoś z Zabłocia, poza Schindlerem?

Album prezentuje sylwetki ponad 130 osób związanych z Zabłociem, w tym kilka mało znanych postaci historycznych, takich jak Józef Antoni Chmielewski, inżynier i architekt marzący o budowie domów z prefabrykatów już w latach 20. XX w. Chmielewski w czasie wojny produkował baraki mieszkalne i magazynowe, był sąsiadem Schindlera na Zabłociu i uratował życie wielu ludziom, zatrudniając ich w swoim przedsiębiorstwie.

4. Sztuka

Zabłocie ma światowy charakter, to prawdziwy kulturowy kolaż i niezwykle źródło tożsamości i pamięci o dawnym Krakowie. Zabłocie to siła twórcza, to kultura.

Sztuka na Zabłociu pojawiła się znacznie wcześniej niż instytucje. Niezwykły rozgłos Zabłociu przyniosła produkcja filmowa *Lista Schindlera* Stevena Spielberga z 1993 r. W dawnych halach fabrycznych organizowano liczne wystawy, performance, sztuki teatralne, koncerty, pokazy filmowe i multimedialne. Szlaki przecierało Stowarzyszenie Fort Sztuki, studenci UJ z Sekcji Sztuki Współczesnej, Festiwal Kultury Żydowskiej, ArtBoom i Krakowskie Biuro Festiwalowe, Galeria Bezdomna, Miesiąc Fotografii w Krakowie, Stowarzyszenie Podgórze.pl czy Goethe-Institut. Od 2010 r. otwarto trzy muzea: Muzeum Sztuki Współczesnej MOCAK oraz dwa oddziały Muzeum Krakowa – Fabryka Schindlera i Muzeum Podgórze.

Agnieszka Wojtuń, fotografka, dyrektorka kreatywna i producentka, która od dwóch dekad łączy sztukę z biznesem, estetykę z procesem, a intuicję z rzemiosłem, specjalizując się w fotografii modowej i reklamowej. Poza licznymi kampaniami i publikacjami w magazynach „Vogue”, „Harper’s Bazaar”, „Elle”, „Vanity Teen”, „Numéro”, „GQ” oraz wystawami fotograficznymi jest autorką projektu i albumu *Stacja Zabłocie*.

Strona www projektu: www.stacjazablocie.pl, www.stacjazablocie.com

Partnerzy albumu

